STALDMESTEREN

Fra dygtig grisepasser til dygtig lærermester

Refleksionskort for griseelever på landbrugsskoler

FORMÅL

- Træne rollen som læremester og oplæringsansvarlig
- Koble daglig oplæring med produktionsstyring
- Øve tydelig kommunikation, feedback og prioritering
- Omsætte refleksion til konkrete handlinger i stalden

Sådan bruges materialet

1 Print kortene, gerne på kraftigt papir.
2 Lad eleverne arbejde i makkerpar eller grupper på 3-4.
3 Træk ét kort. Brug 5-8 minutter på dialog.
4 Vælg én konkret handling, og del den kort i plenum.

Forslag til forløb

- 15 minutter: 1 kort i makkerpar + kort opsamling
- 30 minutter: 2 kort i grupper + fælles prioritering af handlinger
- 45-60 minutter: 3-4 kort + afslutning med kort 12, Mit lærermesterløfte

Farvekoder: Grøn = oplæring og ledelse | Blå = produktionsstyring | Orange = planlægning | Lilla = refleksion

SEGES INNOVATION

STØTTET AF Svineafgiftsfonden

OPLÆRING OG LEDELSE

KORT 1 | Den nye elev

En ny elev er startet i stalden.

- Hvad er de tre vigtigste ting, personen skal lære den første uge?
- Hvad skal personen kunne, forstå og aldrig være i tvivl om – fx smittebeskyttelse, sikkerhed ved håndtering af søer og daglig kontrol af dyrene? Og hvordan vil du snakke med eleven om det?

Vælg én ting, du vil gøre allerede på elevens første dag.

_____

_____

_____

HUSK: *En god start skaber tryghed, tydelige forventninger og bedre læring.*

OPLÆRING OG LEDELSE

KORT 2 | Vis, forklar, øv, følg op

Du skal lære en ny medarbejder en praktisk arbejdsopgave i stalden.

- Hvad i opgaven er kritisk?
- Hvordan vil du forklare opgaven kort og konkret?
- Hvad vil du vise først?
- Hvordan lader du personen prøve selv?
- Hvordan følger du op uden at overtage opgaven?
- Hvordan sikrer du dig, at den nye medarbejder udfører opgaver, som du ønsker?

Lav en oplæringsplan i fire trin: Forklar - vis - øv - følg op.

HUSK: *Oplæring er først lykkedes, når den anden kan udføre og forklare opgaven.*

OPLÆRING OG LEDELSE

KORT 3 | Fejl i registreringen

En elev har registreret medicinbehandlinger i den forkerte sti og med den forkerte dato. Du opdager fejlen ved dagens afslutning.

- Hvordan retter I fejlen efter bedriftens procedure, og hvem skal have besked?
- Hvordan sikrer du korrekt registrering her og nu?
- Hvordan forebygger du, at fejlen gentager sig?
- Hvem skal informeres?
- Kan fejlen få betydning for tilbageholdelsestiden – og dermed for, hvornår grisene må sendes til slagtning?

Formulér den første sætning, du vil sige til eleven.

_____

_____

_____

HUSK: *Medicinregistrering er et lovkrav. Ret fejlen korrekt – og brug situationen til at skabe faglig forståelse.*

PRODUKTIONSSTYRING

KORT 4 | Smågrisedødeligheden stiger

Dødeligheden i smågrisestalden (7-30 kg) er steget fra 2,3 % til 3,6 % over de seneste tre måneder.

- Hvilke data vil du undersøge først?
- Hvad vil du observere i stalden?
- Hvilke spørgsmål vil du stille medarbejdere og elever?
- Hvordan undgår du at placere skyld, før årsagen er undersøgt?
- Er stigningen reel, eller kan den skyldes tilfældigheder – hvor mange grise drejer det sig om?

Beslut én undersøgelse og én handling.

HUSK: *Nøgletal viser, hvor I skal være nysgerrige. De forklarer ikke alene hvorfor.*

PLANLÆGNING OG PRIORITERING

KORT 5 | Den travle morgen

En so har haft fødselsbesvær i flere timer. En medarbejder er syg. Foderanlægget i smågrisestalden er gået i stå. En ny elev starter i dag.

- Hvad tager du først, og hvorfor?
- Hvad kan vente?
- Hvad kan delegeres, og til hvem?
- Hvordan sikrer du, at den nye elev stadig får en ordentlig start?

Rangér de fire opgaver fra 1 til 4 og begrund din rækkefølge.

HUSK: *Ledelse er at skabe retning, også når planen vælter.*

OPLÆRING OG LEDELSE

KORT 6 | Konstruktiv feedback

En elev har udført opgaven, men kvaliteten er ikke god nok.

- Hvad er konkret ikke godt nok?
- Hvad lykkedes faktisk?
- Hvad skal eleven gøre anderledes næste gang?
- Hvornår følger du op?

Brug modellen: Observation - betydning - næste skridt.

HUSK: *God feedback handler om adfærd og opgave, ikke om person.*

OPLÆRING OG LEDELSE

KORT 7 | Folk lærer forskelligt

En elev forstår dine forklaringer, men har svært ved at udføre opgaven selv.

- Hvilken del af opgaven går det galt i?
- Hvordan kan du dele opgaven op i mindre trin?
- Hvad kan du ændre: vise, tegne, gentage, lade eleven øve eller bruge en tjekliste?

Vælg to måder at lade eleven øve opgaven på – med din feedback undervejs

HUSK: *Praktiske opgaver læres ved at øve dem – forklaring alene er sjældent nok*

PRODUKTIONSSTYRING

KORT 8 | Månedens nøgletal

Sobesætningens seneste produktionsrapport viser en forskel mellem mål og resultat.

Nøgletal	Mål	Resultat
Fravænnede grise/årsso	37	34
Dødelighed i farestald, %	12	15
Spildfoderdage pr. kuld, dage	10	12
Dødelighed, smågrise (7-30 kg)	2,5 %	3,4 %
Foderudnyttelse, smågrise (FEsv pr. kg tilvækst)	1,75	1,90

- Hvilket resultat vil du undersøge først?
- Hvilke mulige forklaringer ser du?
- Hvilke observationer mangler du, før du beslutter en handling?

Formulér ét nysgerrigt spørgsmål til teamet.

HUSK: *Gode produktionsmøder kobler tal, observationer og handling.*

OPLÆRING OG LEDELSE

KORT 9 | Den svære samtale

En elev kommer for sent tre gange på én uge.

- Hvilke fakta har du?
- Hvad er konsekvensen for arbejdet og kollegerne?
- Hvilken forventning vil du gøre tydelig?
- Hvilken aftale skal I slutte samtalen med?
- Hvornår skal driftslederen eller den oplæringsansvarlige inddrages?

Skriv din første sætning og den konkrete aftale.

_____

_____

_____

HUSK: *Vær tydelig om forventningen, og vær nysgerrig på årsagen.*

REFLEKSION

KORT 10 | Din bedste læremester

Tænk på den person, som har lært dig mest i praksis.

- Hvad gjorde personen helt konkret?
- Hvordan blev fejl håndteret?
- Hvordan kunne du mærke, at personen forventede noget af dig?
- Hvad vil du selv kopiere i din rolle som oplærer?

Vælg tre handlinger, du vil tage med videre.

_____

_____

_____

HUSK: *God oplæring kan ses i konkrete handlinger, ikke kun gode intentioner.*

PRODUKTIONSSTYRING

KORT 11 | Sådan har vi altid gjort

Der bliver insemineret ca. 15% flere søer, end I har plads til i farestalden. Den ansvarlige kollega siger: "Sådan har vi altid gjort."

- Hvornår er faste rutiner en styrke?
- Hvornår bliver de en barriere for forbedringer?
- Hvilke data eller observationer kan bruges til at vurdere rutinen?
- Hvordan udfordrer du praksis uden at underkende erfaring?

Formulér et respektfuldt spørgsmål, der åbner for forbedring.

HUSK: *Erfaring og data er stærkest, når de bruges sammen.*

REFLEKSION

KORT 12 | Mit lærermesterløfte

Du skal formulere dit personlige løfte som oplærer eller elevansvarlig.

- Hvad skal andre kunne forvente af dig?
- Hvordan vil du give feedback?
- Hvordan vil du bruge nøgletal i oplæringen?
- Hvordan vil du følge op på læring og aftaler?

Skriv tre konkrete handlinger, du vil holde fast i.

_____

_____

_____

_____

HUSK: *Et godt løfte er konkret nok til, at andre kan se, om du gør det.*

Underviserens korte guide

Brug guiden som støtte til opsamlingen. Der er ikke ét facit. Målet er, at eleverne begrunder deres valg og kobler faglige resultater med måden, mennesker bliver oplært og ledet på.

Gode opfølgende spørgsmål

- Hvad bygger I jeres valg på?
- Hvad vil medarbejderen eller eleven opleve i situationen?
- Hvilke data eller observationer mangler I?
- Hvordan vil I kunne se, om handlingen virker?

Hold fast i koblingen

- Produktionsstyring handler om mål, nøgletal, observationer og opfølgning.
- Oplæring handler om tydelige forventninger, demonstration, øvelse, feedback og opfølgning.
- Lærermesterrollen binder de to områder sammen i den daglige drift.

En enkel afslutning

- Lad hver gruppe vælge én sætning: "Det vigtigste, vi tager med, er ..."
- Bed derefter hver elev skrive én konkret handling, som kan afprøves i praktikperioden.